

تایید اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه خانم راضیه هورشناس تحت عنوان: بازآفرینی منظر رودخانه خشک شیراز برای تبدیل شدن به عرصه حیات اجتماعی با رویکرد (SELD) را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنها برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد تائید می کنند.

امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیات داوران
	دانشیار	آقای دکتر محمدرضا بمانیان	۱- استاد راهنما
	استادیار	آقای دکتر محمد جواد مهدوی نژاد	۲- استاد مشاور
	استادیار	خانم دکتر مریم کامیار	۳- استاد ناظر
	استادیار	آقای دکتر مهدی حقیقت بین	۴- استاد ناظر
	استادیار	آقای دکتر مهدی حقیقت بین	۵- نماینده تحصیلات تکمیلی

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب..... دانشجوی رشته..... متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:.....
تاریخ: ۸۷/۴/۲۳

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته
سال در دانشکده
دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی

سرکار خانم/جناب آقای دکتر ، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر

و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب *راهنمای* دانشجوی رشته *معماری* مقطع *کارشناسی ارشد*

تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: *راهنمای*

تاریخ و امضا: *۲۵ آذر ۱۳۹۸*

دانشکده هنر و معماری

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته: معماری گرایش: منظر

بازآفرینی منظر رودخانه خشک شیراز
برای تبدیل شدن به عرصه حیات اجتماعی
با رویکرد (SELD)

راضیه هورشناس

استاد راهنما:

دکتر محمدرضا بمانیان

استاد مشاور:

دکتر محمد جواد مهدوی نژاد

بهمن ۱۳۹۰

سپاس خدای و فرشتگان آسمان را

تقدیم به پدرم و مادرم

فرشتگان زمینی که وجودم از وجودشان جاودانه است.

و تقدیم به برادر و خواهرم

دوبار

و شکر از نور و راهنمای حیاتم

دکتر مطلب برازنده.

با تشکر و قدردانی فراوان از استاد ارجمندم

جناب آقای دکتر محمدرضا بمانیان

و ارج گذاشتن به مشاوره های مفید

جناب آقای دکتر محمدجواد مهدوی نژاد

و با سپاس از همه دوستان و عزیزانی که با راهنمایی هایشان اینجانب را در تهیه،

تنظیم و ارائه این رساله یاری نمودند.

چکیده:

قرارگیری رودخانه ها در بافت شهری به گونه ای است که می تواند بهترین ارتباط و بیشترین دسترسی را مابین مراکز اجتماعی شهر برقرار سازد. تقویت اینگونه ارتباطات می تواند زمینه ساز ایجاد تقابل و هماهنگی محیط زیست و اجتماع قرار گیرد. سابقه تاریخی شهرسازی نشان می دهد که شکل گیری شهرها در کنار رودخانه ها از جهت دسترسی به منابع آب همواره مورد توجه بوده است. اولین مراکز اجتماعی همواره در کنار منابع آب و رودخانه ها شکل می گرفتند. شاید امروزه با پیشرفت تکنولوژی های مرتبط با انتقال آب این نقش کم رنگ تر حس شود، اما می توان با نگاه دوباره به رودخانه ها و بازآفرینی آنها در حوزه معماری منظروبه عنوان شریان حیاتی شهرها فرصت تقویت ارتباطات اجتماعی شهرها را ایجاد نمود.

به طور کلی این پایان نامه بر آن است تا به معیارهای طراحی منظر رودکناری (در حاشیه مسیل های شهری) دست یابد. این پارامترها که در قالب آلترناتیوهای طراحی ارائه می شوند در راستای ارتقای حیات اجتماعی پایدار در حوزه طراحی معرفی می شوند. پژوهش حاضر به طور همزمان بر تجربیات بین المللی و ملاحظات و محدودیت های منطقه ای تاکید می کند. همچنین، پژوهشگر معتقد است این برنامه ریزی شامل رویکردهای چندگانه ای می شود که سبب شکل گیری منظر شهری پایدار در حاشیه رودخانه های شهری می شود.

در این پایان نامه، مسیل رودخانه خشک شیراز به عنوان مهمترین مسیل شهر شیراز، برای اعمال نمودن راهبردهای ارائه شده، به عنوان یک مورد مطالعاتی واقعی، انتخاب شده است. محدوده مورد نظر طراحی شامل بخشی از کناره رودخانه خشک در شهر شیراز مابین پل معالی آباد و سد نهر اعظم واقع می باشد. با تامل در نقش و جایگاه رودخانه خشک در ایجاد چشم انداز شهری و ارتقای کیفیت های شهری، مشخص شد این رودخانه پتانسیل تبدیل شدن به عرصه حیات اجتماعی را دارا می باشد و در این جهت به اصول و لوازم طراحی منظر کناره رود ها از دیدگاه معماری منظر پرداخته شده و در پایان طرح پیشنهادی در جهت بازآفرینی رودخانه خشک شیراز بر اساس ضرورت ها، نیازها و مبانی فکری شکل گرفته در روند تحقیق ارائه شده است.

کلیدواژگان:

منظر رودکنار شهری، طراحی پایدار اجتماعی، رودخانه

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فهرست جداول.....	ح
فهرست شکل ها.....	ط

فصل اول: مقدمه و کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه	۲
۲-۱- تعریف مساله	۳
۱-۲-۱- کناره رودها	۳
۲-۲-۱- رودخانه های خشک و فصلی	۳
۳-۲-۱- قوانین و مقررات مربوط به رودخانه	۴
۳-۱- قلمرو تحقیق	۴
۱-۳-۱- رودخانه خشک شیراز	۴
۴-۱- اهداف	۵
۵-۱- پارادایم (SELD) طراحی پایدار براساس محیط و جامعه	۶
۱-۵-۱- تعریف پایداری از دیدگاه توسعه ای	۶
۲-۵-۱- جامعه پایدار	۷
۶-۱- سوالات تحقیق	۷
۷-۱- فرضیه ها / پیش فرض ها	۸
۸-۱- مواد و روش انجام تحقیق	۸
۹-۱- جنبه جدید بودن و نوآوری	۹

فصل دوم: شناخت مفاهیم و اصول طراحی خشکرودهای شهری

۱-۲- مقدمه	۱۱
۲-۲- ادبیات موضوع	۱۲
۱-۲-۲- خشکی	۱۲
۲-۲-۲- رودها	۱۲

- ۱۷..... ۲-۲-۸-دینامیک خشک‌رود
- ۱۷..... ۲-۲-۹-حریم، ضوابط و مقررات منابع آب های سطحی
- ۱۸..... ۲-۲-۱۰-تجاوز به حریم خشک‌رود
- ۱۸..... ۲-۲-۱۱-اثرات عملیات های پل و جاده سازی بر خشک رود
- ۱۹..... ۲-۲-۱۲-فیزیوگراف رودخانه
- ۲۰..... ۲-۳-۳-مدیریت جامع سیلاب های شهری
- ۲۱..... ۲-۳-۲-شناخت
- ۲۲..... ۲-۳-۳-بازتاب های حاصل از مهار سیلاب
- ۲۴..... ۲-۳-۳-تحلیل وضعیت سیلاب و کنترل آن در رودخانه خشک
- ۲۷..... ۲-۴-نتیجه گیری

فصل سوم: مبانی نظری پیرامون ابعاد توسعه پایدار اجتماعی در طراحی منظر

رودخانه

- ۲۹..... ۳-۱-مقدمه
- ۳۱..... ۳-۲-توسعه و توسعه پایدار
- ۳۴..... ۳-۲-۱-شهر پایدار
- ۳۴..... ۳-۳-۲-توسعه پایدار اجتماعی و اصول مدیریت توسعه پایدار اجتماعی
- ۳۵..... ۳-۳-۳-اصول و ساز و کارهای تصمیم‌گیری مدیریت توسعه پایدار اجتماعی
- ۳۵..... ۳-۳-۳-۱-رویکرد مدیریت توسعه پایدار اقتصادی
- ۳۶..... ۳-۳-۳-۲-رویکرد اکولوژیکی به مدیریت توسعه پایدار
- ۳۷..... ۳-۳-۳-۳-محدودیت های عوامل پایداری
- ۳۸..... ۳-۳-۳-۴-نیاز به شاخص‌های مدیریت توسعه پایدار اجتماعی
- ۳۹..... ۳-۳-۳-۵-اصول مدیریت
- ۳۹..... ۳-۳-۳-۶-کاربرد مفاهیم قلمرو محیطی و آثار زیست محیطی
- ۴۰..... ۳-۴-سرمایه های اجتماعی
- ۴۲..... ۳-۵-رفاه اجتماعی
- ۴۶..... ۳-۶-نتیجه گیری

- ۴۶..... ۳-۶-۱- ملاحظات اجتماعی و فرهنگی برای افزایش پایداری اجتماعی
- ۴۷..... ۳-۶-۲- ملاحظات کالبدی و فضایی در افزایش پایداری اجتماعی
- ۴۸..... ۳-۶-۳- ملاحظات زیست محیطی در افزایش پایداری اجتماعی
- ۴۹..... ۳-۶-۴- ملاحظات اقتصادی در افزایش پایداری اجتماعی
- ۵۰..... ۳-۶-۵- ملاحظات سیاستی و مدیریتی و اجرایی در افزایش پایداری اجتماعی

فصل چهارم: تجارب جهانی

- ۵۲..... ۴-۱-۱- مقدمه
- ۵۴..... ۴-۱-۱- معرفی آب کنار اسکوئیل کیل
- ۵۶..... ۴-۲-۱- معرفی آب کنار پیتسبورگ
- ۵۸..... ۴-۳-۱- سبزهراه رودخانه تایمز
- ۶۰..... ۴-۲-۲- رودخانه زاینده رود
- ۶۰..... ۴-۱-۲-۱- ارتباط رودخانه و شهر
- ۶۲..... ۴-۳-۱- رودخانه کارون
- ۶۲..... ۴-۱-۳-۱- ارتباط رودخانه و شهر
- ۶۵..... ۴-۴-۱- نتیجه گیری

فصل پنجم: شناخت، ارزیابی و امکان سنجی بستر پروژه

- ۶۷..... ۵-۱-۱- مطالعات بستر طرح
- ۶۷..... ۵-۱-۱-۱- مشخصات جغرافیایی شهر شیراز
- ۶۸..... ۵-۱-۱-۲- مشخصات طبیعی
- ۶۸..... ۵-۱-۲-۱- اقلیم
- ۶۹..... ۵-۱-۲-۱-۱- تابش
- ۷۰..... ۵-۱-۲-۱-۲- دمای هوا
- ۷۰..... ۵-۱-۲-۱-۳- باد
- ۷۱..... ۵-۱-۲-۱-۴- رطوبت نسبی
- ۷۱..... ۵-۱-۲-۱-۵- بارش
- ۷۲..... ۵-۱-۲-۲- رودخانه

- ۷۲.....۱-۲-۲-۱-۵ رودکر
- ۷۲.....۲-۲-۲-۱-۵ رود قره آقاج
- ۷۳.....۳-۲-۲-۱-۵ رود فهلیان
- ۷۳.....۴-۲-۲-۱-۵ رود فیروز آباد
- ۷۳.....۵-۲-۲-۱-۵ رود دالکی
- ۷۳.....۳-۲-۱-۵ ارتفاعات و کوه های فارس
- ۷۵.....۱-۳-۲-۱-۵ ارتفاعات استان فارس
- ۷۶.....۴-۲-۱-۵ زمین شناسی
- ۷۷.....۴-۲-۱-۵ پوشش گیاهی و فضای سبز
- ۷۷.....۱-۴-۲-۱-۵ باغ های شیراز
- ۷۸.....۲-۴-۲-۱-۵ باغ های قصرالدشت شیراز
- ۸۰.....۳-۴-۲-۱-۵ پارک ای شهری
- ۸۰.....۴-۴-۲-۱-۵ پوشش گیاهی استان فارس
- ۸۱.....۵-۴-۲-۱-۵ منابع اصلی تامین آب فضای سبز شیراز
- ۸۲.....۶-۴-۲-۱-۵ تاثیرات خشکسالی پیاپی بر منابع آب فضای سبز و باغات شیراز
- ۸۵.....۷-۴-۲-۱-۵ مقایسه رشد نواحی ساحته شیراز با افزایش پوشش گیاهی
- ۸۸.....۳-۱-۵ پیشینه تاریخی شهرشیراز
- ۸۸.....۱-۳-۱-۵ وجه تسمیه
- ۸۹.....۲-۳-۱-۵ بنیان گذاری شیراز از دیدگاه تاریخی
- ۹۱.....۳-۳-۱-۵ شیراز در اسطوره ها و روایات سنتی
- ۹۱.....۴-۳-۱-۵ فتح فارس توسط مسلمانان
- ۹۲.....۵-۳-۱-۵ آل بویه تاصفویان
- ۹۲.....۶-۳-۱-۵ دوران صفویه تا دوران معاصر
- ۹۴.....۴-۱-۵ فرهنگ
- ۹۴.....۱-۴-۱-۵ جاذبه های تاریخی
- ۹۵.....۲-۴-۱-۵ جاذبه های مذهبی
- ۹۵.....۵-۱-۵ سازمان فضایی شیراز

- ۹۵..... ۱-۵-۱-۵- منطقه تاریخی شهر
- ۹۶..... ۲-۵-۱-۵- بافت مرکزی شهر
- ۹۶..... ۳-۵-۱-۵- گسترش شمال و شمال غربی شهر
- ۹۶..... ۴-۵-۱-۵- گسترش حاشیه جنوبی شهر
- ۹۸..... ۲-۵- بررسی و تحلیل سایت انتخابی
- ۹۸..... ۱-۲-۵- رودخانه خشک شیراز
- ۱۰۰..... ۳-۲-۵- بررسی سایت از منظر طبیعی
- ۱۰۰..... ۱-۳-۲-۵- کوه
- ۱۰۰..... ۲-۳-۲-۵- پوشش گیاهی
- ۱۰۲..... ۳-۵- جهت باد غالب و زاویه تابش مطلوب
- ۱۰۲..... ۴-۳-۵- بررسی سایت از نظر منظر مصنوع
- ۱۰۲..... ۱-۴-۳-۵- پل ها
- ۱۰۳..... ۲-۴-۳-۵- طرح بند انحرافی نهرا عظم
- ۱۰۴..... ۳-۴-۳-۵- ساختمان ها
- ۱۰۵..... ۴-۴-۳-۵- خیابان ها
- ۱۰۵..... ۵-۴-۳-۵- قطار شهری شیراز
- ۱۰۶..... ۶-۴-۳-۵- دیوار سنگی در امتداد رودخانه
- ۱۰۷..... ۷-۴-۳-۵- کنار گذرها
- ۱۰۸..... ۴-۴-۳-۵- سد مخزنی تنگ سرخ
- ۱۰۹..... ۴-۵- نتیجه گیری

فصل ششم: طرح نهایی - فرآیند ایده پردازی (ایده های اولیه طراحی)

- ۱۱۱..... ۱-۶- مقدمه
- ۱۱۲..... ۲-۶- احکام طراحی منظر رودکنار
- ۱۱۲..... ۱-۲-۶- رود کنار و عرصه طبیعی
- ۱۱۴..... ۲-۲-۶- رود کنار و عرصه تاریخی
- ۱۱۵..... ۳-۲-۶- رود کنار و عرصه اجتماعی

- ۱۱۶.....۴-۲-۶- رود کنار و عرصه فرهنگی
- ۱۱۷.....۵-۲-۶- رود کنار و عرصه اقتصادی
- ۱۱۹.....۷-۲-۶- رود کنار و عرصه مسکونی
- ۱۲۰.....۸-۲-۶- رود کنار و عرصه صنعتی
- ۱۲۱.....۹-۲-۶- امکان توسعه در آینده
- ۱۲۲.....۱-۳-۶- افزایش دسترسی
- ۱۲۳.....۲-۳-۶- فضاهای توقف و مکث
- ۱۲۳.....۳-۳-۶- ایجاد نظرگاه
- ۱۲۴.....۴-۳-۶- تبعیت از الگوهای طبیعی عناصر در منظرسازی
- ۱۲۴.....۵-۳-۶- منظرسازی موقت: طراحی منظر در دوران خشکسالی
- ۱۲۵.....۶-۳-۶- فضا های باز شهری، میدانگاه و شاخص فضایی جهت افزایش پایداری اجتماعی
- ۱۲۵.....۷-۳-۶- مناسب سازی محیط شهری
- ۱۲۵.....۸-۳-۶- بهره گیری از سبزه راه ها
- ۱۲۶.....۵-۳-۶- ایجاد سلسله مراتب دسترسی به عنصر آب
- ۱۲۶.....۹-۳-۶- ملاحظات عملکردی
- ۱۲۶.....۱-۹-۳-۶- فضاهای مایشگاهی
- ۱۲۶.....۲-۹-۳-۶- فضاهای تجاری
- ۱۲۶.....۳-۹-۳-۶- فضاهای خدماتی
- ۱۲۶.....۴-۹-۳-۶- فضاهای تفریحی
- ۱۲۶.....۵-۹-۳-۶- فضاهای جمعی
- ۱۲۷..... منابع فارسی
- ۱۲۹..... منابع لاتین
- ۱۲۹..... منابع اینترنتی
- ۱۳۰..... پیوست
- ۱۳۵..... چکیده انگلیسی

فهرست جداول

- جدول ۱-۵- ابعاد پایداری بر توسعه پایدار ۴۱
- جدول ۴-۱- تحلیل مبانی طراحی آب کنار اسکوئیل کیل ۵۵
- جدول ۴-۲- تحلیل مبانی طراحی آب کنار پیتسبورگ ۵۷
- جدول ۴-۳- تحلیل مبانی طراحی آب کنار تایمز ۵۹
- جدول ۴-۴- SWOT رودخانه زاینده رود اصفهان ۶۱
- جدول ۴-۵- SWOT رودخانه کارون خوزستان ۶۳
- ادامه جدول ۴-۵- SWOT رودخانه کارون خوزستان ۶۴
- جدول ۴-۶- راهکارهای هدفمند طراحی رودکنار ۶۵
- جدول ۵-۱- مقادیر بارش حوزه شیراز و نیریز بر مبنای تقسیم بندی دوازده گانه ایران ۷۲
- جدول ۵-۲- مساحت نواحی ساخت شده، پوشش گیاهی ۸۸
- جدول ۵-۳- SWOT رودخانه خشک شیراز ۱۰۹
- جدول ۶-۱- راهکارهای ساماندهی عرصه های طبیعی رودکنار ۱۱۳
- جدول ۶-۲- راهکارهای ساماندهی عرصه های تاریخی رودکنار ۱۱۴
- جدول ۶-۳- راهکارهای ساماندهی عرصه های اجتماعی رودکنار ۱۱۵
- جدول ۶-۴- راهکارهای ساماندهی عرصه های فرهنگی رودکنار ۱۱۶
- جدول ۶-۵- راهکارهای ساماندهی عرصه های اقتصادی رودکنار ۱۱۷
- جدول ۶-۶- راهکارهای ساماندهی عرصه های تفریحی رودکنار ۱۱۸

فهرست شکل ها

- شکل ۵-۱- نقشه استان فارس ۶۷
- شکل ۵-۲- شهر شیراز از بالای کوه مشرف به دروازه قرآن ۶۸
- شکل ۵-۳- نقشه آب و هوایی ایران. ۶۹
- شکل ۵-۴- فضای سبز در شیراز ۷۷
- شکل ۵-۵- طرح تفصیلی محدوده باغهای قصر دشت ۷۹
- شکل ۵-۶- روند رشد شهر شیراز طی سالهای (۱۳۵۵-۱۳۸۴) ۸۷
- شکل ۵-۷- نقشه شیراز قدیم. ۸۹
- شکل ۵-۸- شاهچراغ در زمان قدیم ۹۵
- شکل ۵-۹- رودخانه خشک شیراز ۹۸
- شکل ۵-۱۰- محدوده طراحی. ۹۹
- شکل ۵-۱۱- پوشش گیاهی در محدوده سایت ۱۰۰
- شکل ۵-۱۲- جهت باد غالب و زاویه تابش مطلوب ۱۰۲
- شکل ۵-۱۳- طرح بند انحرافی نهرا عظم ۱۰۳
- شکل ۵-۱۴- پلان بند نهرا عظم ۱۰۴
- شکل ۵-۱۵- ایستگاه قطارشهری در سایت - چمران - شماره ۱۸ ۱۰۶
- شکل ۵-۱۶- عناصر مصنوع سایت ۱۰۷
- شکل ۵-۱۸- عناصر منظری سایت ۱۰۸
- شکل ۶-۱- ساحل شهر OREGON. ۱۱۲
- شکل ۶-۲- ساحل شهر ونکوور ۱۱۹
- شکل ۶-۳- کناره رود ولنجک تهران ۱۱۹
- شکل ۶-۴- ساحل شهر SEATTLE'S ALASKAN ۱۲۰
- شکل ۶-۵- رودخانه خشک شیراز. ۱۲۰
- شکل ۶-۶- افزایش دسترسی ها و ارتباطات فیزیکی و بصری. ۱۲۲
- شکل ۶-۷- ایجاد نظرگاه و ارتباطات بصری با عناصر معماری منظر. ۱۲۳
- شکل ۶-۸- احترام به فضای طبیعی و ارتقا زندگی پیاده. ۱۲۴

شکل ۶-۹- سلسله مراتب در دسترسی به عنصر آب. ۱۲۶

فصل اول: مقدمه و کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

الگوهای نامناسب طراحی سواحل شهری اعم از رودخانه ها، دریاچه و دریا می تواند بروز آسیب های اجتماعی را به همراه داشته باشد. هم اکنون بعضی کناره های رودخانه های شهری به ویژه در کلان شهرها به فضاهای منفعل و آسیب پذیر شهری تبدیل شده اند. این پایان نامه از دیدگاه جغرافیای اجتماعی سواحل شهری، بر شناخت مؤلفه های موثر در رشد اجتماعی آنها تأکید می کند. توجه به ایجاد رابطه مناسب میان عناصر تشکیل دهنده فضا در سواحل شهری از مهمترین ارکان طراحی آنهاست، سازماندهی این فضا و جهت دهی آن به سوی یک نظم فضایی منطبق با الزامات اجتماعی موثر، می تواند به عنوان یک الگوی مناسب برای ممانعت و تعدیل از آسیب های اجتماعی قرار گیرد و از طرفی شکوفایی ارتباطات موثر اجتماعی را موجب شود.

در این تحقیق به مطالعه وضع موجود شهر شیراز و تجزیه و تحلیل آن پرداخته می شود و بر اساس پتانسیل ها و محدودیت ها، فرصت ها و تهدیدها در راستای احیاء و باز آفرینی اجتماعی آن با تأکید بر معماری منظر می پردازیم. گذر رودخانه خشک شیراز به عنوان یک عنصر معماری منظر در شهر شیراز دارای توان های بالقوه ای است که مورد فراموشی قرار گرفته است. استفاده از امکانات و پتانسیل هایی همچون بافت حاشیه با ارزش، عناصر زیبای طبیعی معماری منظر و دید و چشم اندازهای دل انگیز طبیعی و توجه به آنها می تواند نقش موثری در ارتقای جغرافیای اجتماعی شهر شیراز داشته باشد.

در این فصل که به تبیین و تعریف موضوع پژوهش اختصاص داده شده است ابتدا به تعریف مساله می پردازیم، پس از آن محدوده مطالعاتی و قلمروی تحقیق را معرفی نموده و در ادامه، اهداف، سوالات، فرضیه ها، روش انجام تحقیق و ابزار آن و جنبه جدید بودن و نوآوری را مورد بررسی قرار می دهیم.

۱-۲- تعریف مساله

۱-۲-۱- کناره رود ها

کناره رود ها از جمله فضاهای شهری هستند که در طراحی منظر به عنوان فضای طبیعی مورد بهره برداری قرار می گیرند تا پاسخگوی نیازهای طبیعت گرایانه انسان شهرنشین باشند. از طرفی توسعه افسار گسیخته شهرها، رشد روزافزون جمعیت، کمبود فضاهای سبز شهری در سطح شهرهای بزرگ کشور، پراکندگی نامناسب فضاهای سبز نسبت به سطح شهر و دیگر کاربری های شهری، صرف هزینه های فراوان برای نگهداری و ادامه حیات فضاهای سبز موجود در شهر، باعث شده تا طراحان و برنامه ریزان محیط و منظر، دیدگاه های طراحی را متوجه کناره رود ها سازند و به ویژگی های زیست محیطی، جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی آنها، در کنار جنبه های زیباشناسی بیشتر توجه نمایند.

کناره رود ها به عنوان یکی از مهمترین فضاهای طبیعی به وجود آوردن فضاهای سبز شهری، از ترکیب عناصر طبیعی آب، خاک، صخره ها و گیاهان با یکدیگر جلوه های طبیعت بکر را به انسان یادآوری می نماید. پژوهش در مورد قابلیت های محیطی کناره رود ها با رویکرد اکولوژیکی هدف اولیه برنامه ریزی و طراحی کناره رود های شهری می باشد. در این جهت حفظ و احیای عناصر و سیستم های طبیعی، بهره گیری از اکوسیستم های طبیعی و رفع نیازهای انسانی از اهداف بهره گیری از کناره رود ها می باشد.

۱-۲-۲- رودخانه های خشک و فصلی

رودخانه ها را از نظر تغییر مقدار آب در طول سال به دو دسته دائمی و فصلی تقسیم میکنند. در اقلیم های مرطوب که مقدار بارندگی زیاد و تبخیر کم است رودخانه ها از نوع دائمی هستند. در مقابل در مناطق خشک که مقدار بارندگی کم و تبخیر زیاد است رودخانه ها بیشتر موقتی و فصلی اند. این رودخانه ها بنابه شرایط ممکن است فقط در خلال بارندگی و کمی بعد از آن یا فقط در طول فصول مرطوب سال آب داشته باشند. معمولا در این مناطق سطح آب زیر زمینی پایین تر از آن است که بتواند رودخانه را تغذیه کند. دبی نه تنها در طول یک سال، بلکه از سالی به سال